

BARNEOMBUDET

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref:	Vår ref:	Saksbeh:	Arkivkode:	Dato:
	08/00468-2	Kari Jevne	008;O;BO	05.5.2008

Hørings svar: **Politiattest for personer som skal ha oppgaver knyttet til mindreårige**

Vi viser til brev datert 12.februar 2008 vedrørende høring om politiattest for personer som skal ha oppgaver knyttet til mindreårige.

Barneombudet skal i henhold til lov og instruks arbeide for at barns behov, rettigheter og interesser blir tatt tilbørlig hensyn til på alle samfunnsområder. Ombudet skal særlig følge med i at lovgivning til vern om barns interesser blir fulgt, og at norsk rett samsvarer med de forpliktelser Norge har etter FNs konvensjon om barnets rettigheter.

Barneombudet har i flere tidligere høringsuttalelser om politiattest bedt om at grove volds- og narkotikaforbrytelser også blir inkludert i politiattestene for personer som skal ha oppgaver knyttet til mindreårige. Ombudet er derfor tilfreds med at Justisdepartementet nå fremlegger et forslag med et mer helhetlig regelverk for politiattester hvor også disse typer straffbare forhold inkluderes. Ombudet ser at resosialiseringshensyn, personvern hensyn og ressurs-hensyn er viktige prinsipper. Barneombudet vil likevel fremheve at barns behov for beskyttelse, samt betydningen av å ta tillit til at barn blir ivaretatt av trygge voksenpersoner må ha avgjørende betydning og veie tyngst når disse ulike hensynene skal veies opp mot hverandre. Vi vil i denne sammenheng fremheve FNs barnekonvensjon artikkel 19 som pålegger staten å treffe alle nødvendige tiltak for å beskytte barn mot vold og overgrep. Videre FNs barnekonvensjon artikkel 3 som fastslår at ved alle bestemmelser som angår et barn skal hensynet til barnet være et grunnleggende prinsipp.

Barneombudet vil samtidig advare mot en utvikling hvor alle og enhver som kommer i befatning med barn må fremlegge politiattest. Dette vil kunne være svært ressurskrevende, og vil ikke nødvendigvis virke etter sin hensikt. En omfattende bruk av politiattester kan også stå i fare for å gi en falsk trygghet og bli en sovepute i forhold til det å beskytte barn. Det er derfor viktig at politiattest kun blir ett av flere virkemidler for å beskytte barn mot overgrep eller skadelig innflytelse.

Konkrete vurderinger

Barneombudet støtter hovedtrekkene i departementets høringsforslag. Ombudet vil konkret bemerke følgende:

6 Begrenset eller uttømmende politiattest

Barneombudet støtter forslaget om at hovedregelen bør være at det stilles krav om begrenset politiattest og ikke uttømmende politiattest for personer som skal ha oppgaver overfor mindreårige.

Det foreslås imidlertid at det skal stilles krav om uttømmende politiattest der personer etter tillatelse eller godkjenning fra myndigheter over tid eller jevnlig skal ha heldøgns omsorgsansvar for mindreårige i sitt private hjem. For adoptivforeldre stilles det i dag et slikt krav.

Barneombudet er positiv til at også andre personer som har heldøgns omsorgsansvar for mindreårige inkluderes i regelverket for uttømmende politiattest, bl.a. fosterforeldre, beredskapsforeldre og foreldre i avlastningshjem. Barneombudet kjenner også til situasjoner hvor domstolen bestemmer at andre enn foreldrene får heldøgns omsorgsansvar for et mindreårig barn etter barneloven § 63, jf 38. Dette er tilfeller hvor dødsfallet til en eller begge foreldre fører til at ingen lenger har foreldreansvar for et barn. Domstolen skal i slike tilfeller kunne vurdere hvem som skal ha foreldreansvaret for barnet. Barneombudet ber om at disse tilfellene også blir omfattet av bestemmelsen om uttømmende politiattest.

I forhold til konsekvensene av en eventuell anmerkning på politiattesten, anføres det at dette skal tas med i en helhetsvurdering av om aktuelle personer er egnet til å utøve omsorgsansvaret. Barneombudet mener en slik skjønnsvurdering kan være riktig i disse tilfellene. Det kan imidlertid vurderes å etablere retningslinjer for denne skjønnsutøvingen, slik at skjønn kan praktiseres på en ensartet måte i de ulike instansene som skal gjøre denne vurderingen.

7 Formål

Ombudet støtter forslagene knyttet til formålparagrafene.

8 Straffebud det er aktuelt å inkludere på begrenset politiattest

Generelt vil Barneombudet påpeke at vi støtter forslaget om at en begrenset politiattest i tillegg til dagens seksuelle overgrep mot barn, også omfatter enkelte seksuelle overgrep mot voksne, grove legemskrenkelser, forsettlig drap, ran, mishandling i nære relasjoner, menneskehandel og narkotikaforbrytelser. Vi har imidlertid følgende kommentarer til de konkrete bestemmelsene:

Seksualforbrytelser

Barneombudet mener at bestemmelsene nevnt i punkt 8.2.1, 8.2.2, 8.2.4 og 8.2.6 bør fremgå i begrenset politiattest. Barneombudet ønsker å ha med flere bestemmelser vedrørende seksuelle overgrep mot voksne enn det som er foreslått i høringsnotatet. Ombudet mener at bestemmelsene nevnt i punkt 8.2.3 vedr. overtredelser av straffeloven § 200 første ledd (seksuell handling med en som ikke har samtykket) og § 201 b (seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd i nærvær av eller overfor en som ikke har samtykket) bør fremgå i politiattesten. Slik Ombudet forstår det, kan dette omfatte seksuell handling og seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd overfor personer som er over den seksuelle lavalder, men under myndighetsalderen.

Når det gjelder seksualforbrytelser nevnt i 8.2.5 mener Ombudet at bestemmelsene i strl. §§ 201 bokstav a (seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd på offentlig sted) og 202 ("hallikvirksomhet") også bør inkluderes på politiattesten. Slik Ombudet ser det kan "hallikvirksomhet" innebære utnyttelse av mennesker, ofte for å oppnå egen fortjeneste. Det kan være en fare for at personer som er dømt etter denne bestemmelsen, kan ha skadelig innflytelse på mindreårige.

Barneombudet er i tvil om de øvrige bestemmelsene nevnt i punkt 8.2.5 knyttet til seksuelle overgrep mot voksne bør omfattes. Skal disse omfattes, bør det være en mulighet for at brudd på disse bestemmelsene anmerkes med tidsbegrensninger.

Volds- og ranskriminalitet

Barneombudet støtter forslaget om at forsettelig drap bør fremgå av politiattesten uten tidsbegrensning.

Når det gjelder de andre bestemmelsene som omhandles, mener Ombudet at de grove tilfellene av legemskrenkelser og grove ran bør fremgå av attesten. Videre støtter Ombudet forslaget om at andre straffebud relatert til volds- eller maktbruk, §§ 219 og 224, bør fremgå. Disse forholdene bør fremgå med tidsbegrensning.

Overtredelser av narkotikalovgivningen

Når det gjelder overtredelser av narkotikalovgivningen, har Ombudet tidligere anført at det først og fremst er viktig å inkludere grove narkotikaforbrytelser, slik at simple brudd holdes utenfor. Det sammen prinsippet kan anføres i forhold til bestemmelsene i legemiddeloven. Formålet må være å unngå at faste misbrukere av narkotika utfører oppgaver overfor mindreårige. Hvis det først og fremst er faste brukere som straffes etter legemiddeloven og at mindre brudd på legemiddeloven kun vil fremgå av attesten i en kort tidsperiode, mener Ombudet det kan være gode grunner for å inkludere legemiddeloven i begrenset politiattest.

9 Tidsbegrensninger og konsekvenser

9.1 Anmerkninger med eller uten tidsbegrensning – begrensede attester

Barneombudet støtter forslaget om at reaksjoner i forhold til seksualforbrytelser og drap skal anføres uten tidsbegrensning. De enkelte fagdepartementene kan imidlertid se på hvorvidt brudd på enkelte mindre grove seksualforbrytelser (for eksempel blotting) skal anføres med tidsbegrensning.

Det foreslås videre at øvrige reaksjoner bør anmerkes med de begrensninger som følger av strafferegistreringsloven § 6. Barneombudet støtter dette utgangspunktet, men savner en mer konkret gjennomgang i høringsnotatet av hvordan dette slår ut, bl.a. flere eksempler på hvordan straffenivået ligger i forhold til ulike forbrytelser og hvordan dette igjen vil slå ut i forhold til hvor lenge en anmerking vil stå i strafferegisteret. Det er viktig at det ikke rettes et generelt yrkesforbud mot personer som en gang i livet har trådt feil. Man kan ikke se bort ifra at personer som tidligere har hatt en negativ erfaring, men er rehabilitert, likevel kan ha de forutsetninger som trengs for å arbeide med barn og unge som står overfor lignende utfordringer. Hensikten med politiattesten må være å beskytte barn og unge mot overgrep eller skadelig innflytelse, jf. formålsbestemmelsen. Bruk av strafferegistreringsloven § 6, kan føre til at utilsiktede virkninger av krav om politiattest unngås.

9.2 Konsekvenser av anmerkning på attesten

Det foreslås at personer med anmerkninger i forhold til seksuelle overgrep ikke skal ha adgang til å ha oppgaver overfor mindreårige. Barneombudet støtter i utgangspunktet dette.

I den grad dette forbudet kan ha utilsiktede virkninger, kan dette eventuelt løses ved at mindre alvorlige seksualforbrytelser anføres med tidsbegrensning.

Det stilles videre spørsmål om konsekvensene av anmerkninger på andre områder skal være et forbud mot å ha oppgaver knyttet til mindreårige, eller om det skal bero på en konkret vurdering fra arbeidsgivers/oppdragsgivers side. Barneombudet mener hensynet til en mest mulig ensartet praksis taler mot at dette skal vurderes av arbeidsgiver/oppdragsgiver. Barneombudet ser det som hensiktsmessig at det enkelte fagdepartementene på sine områder vurderer hva konsekvensene av en anmerkning bør være.

10 Områder for politiattest

Barneombudet støtter forslaget om hvem som skal omfattes av begrenset politiattest. Ombudet ser også at det kan være behov for å innføre et krav om politiattest på andre aktuelle områder enn det som er nevnt i høringsnotatet og er enig i at det enkelte fagdepartement må vurdere dette.

11 Verserende saker

Barneombudet mener verserende saker bør anmerkes på politiattesten. Dette bør gjelde både seksuelle overgrep og de øvrige straffebedene som er inkludert i politiattesten. Selv om nødvendighetsprinsippet, dvs. at behandling av opplysninger ikke skal være mer omfattende enn det som er nødvendig ut fra formålet er et viktig hensyn, mener Ombudet at beskyttelsesbehovet for barn bør veie tyngst. Et moment her er at verserende saker vil fremgå i kun en begrenset tidsperiode.

Når det gjelder uttømmende politiattester, støtter Barneombudet forslaget om at siktelsler og tiltaler bør tas med.

Barneombudet ber videre departementet vurdere om siktelsler for seksuelle overgrep mot barn som er henlagt på grunn av bevisets stilling også bør inkluderes, både i begrensede og uttømmende politiattester. Dette kan eventuelt anføres på politiattesten for en begrenset tidsperiode. Behovet for å beskytte barn mot mulige seksuelle overgrep er spesielt viktig, fordi gjentakelsesfaren kan være stor.

12 Enhetlig regulering

Barneombudet støtter forslaget om at det bør innføres felles bestemmelser i lovgivningen som regulerer utferdigelse av politiattest, og at hjemmelsgrunnlaget for politiattest på det enkelte området fortsatt bør reguleres i særlovgivningen på det enkelte området.

Forny et politiattest

Høringsnotatet tar ikke opp muligheten for å kreve forny et politiattest. Barneombudet mener det er viktig å kunne kreve forny et politiattest med jevne mellomrom, slik at det skal kunne avdekkes om personer har begått alvorlige kriminelle handlinger etter ansettelse.

Barneombudet ber om at det innføres adgang til å kreve fornyet politiattest, eventuelt et krav om at fornyet politiattest rutinemessig skal leveres med jevne mellomrom, for eksempel hvert tredje eller hvert femte år.

Med vennlig hilsen

Knut Haanes
fung. barneombud

Kari Jevne
seniorrådgiver